

**DEFENSIE
LA DÉFENSE**

De strafrechtelijke ordehandhaving via het militair tuchtrecht

Studiecentrum voor Recht en
Oorlogsrecht 9 december 2014

Kol MAB Rob GERITS, Dr Jur

Overzicht

- De militaire ordehandhaving
- Twee militaire tuchtstelsels
- De strafrechtelijke aard van de operationele tucht
- De strafrechtelijke ordehandhaving door de militaire chefs
- Enkele slotbemerkingen

De militaire ordehandhaving

- Via 3 (eigenlijk 4) soorten van beslissingen
 - Maatregelen van inwendige orde
 - Ordemaatregelen
 - Tucht
 - Rechtspositionele tucht
 - Doel: verwijdering van onaangepaste Mil uit Krijgsmacht
 - Operationele tucht
 - Doel: Krijgsmacht operationeel houden = idem als Mil. Sw.
 - = strafrechtelijke ordehandhaving

■ Verschillen?

- Niet qua doel = vrijwaring of herstel goede werking Krijgsmacht

- Wel verschil qua motief/gevolgen
 - Tuchtstraffen = **bestraffende** bedoeling (schuldvraag)
 - Ordemaatregelen → **zware** gevolgen zonder bestraffende bedoeling (schorsing bij ordemaatregel, “blue flight”, ...)
 - Maatregelen van inwendige orde → **lichte** gevolgen zonder bestraffende bedoeling (gewone mutaties, dienstregelingen, ...)

- ≠ rechtsregels van toepassing
- ! Kwalificatie door bestuur is niet bindend voor rechter → rechter kan ordemaatregel kwalificeren als (ontoelaatbare) tuchtstraf

■ Ordehandhaving door wie?

– Een **plicht** voor alle Mil Chefs (Art 11, § 1, 2^e lid Tuchtwet 14 Jan 75)

- *“Zij [de meerderen] (...) staan in voor de eenheid die hun wordt toevertrouwd alsook voor de goede werking van de dienst. Zij zijn eveneens verantwoordelijk voor de door hun ondergeschikten veroorzaakte ongeregelheden, wanneer deze zich hebben kunnen voordoen wegens hun nalatigheid of hun overdreven inschikkelijkheid.”*
- *“Ils [les supérieurs] (...) répondent de l'unité qui leur est confiée ainsi que du bon fonctionnement du service. Ils sont également responsables des désordres causés par leurs subordonnés, lorsque ces désordres ont pu se commettre du fait de leur négligence ou leur excès de tolérance.”*

- Ook een **plicht** voor alle Mil Chefs om **misdaden** en **wanbedrijven** te melden aan de Procureur des Konings (Art 29 Sv.)
 - *“Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar (...) die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier rechtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alldesbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen.”*

- Uitleg? → omzendbrieven
 - Specifieke procedure DGJM-SPS-ORDEHANDH 001 (*Basisprincipes met betrekking tot het opleggen van tuchtsancties (operationele tucht en rechtspositionele tucht), ordemaatregelen, maatregelen van inwendige orde en andere bestuursbeslissingen*)
 - Reglement DGHR-REG-CARDI-001 (*Tucht*)

- Specifieke procedure DGHR-SPS-CARDI-002 (*De schorsing bij ordemaatregel*)
- Standing Operation Procedures ACOT SOP Ops 1.4.6. (*Vervroegde terugkeer uit operaties (medisch, sociaal bij ordemaatregel)*)
- ...

- R. GERITS, *Kritische analyse van het militair tuchtrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 813 p.

Two militaire tuchtstelsel

- Mil tucht: 2 tuchtstelsels met eigen finaliteit
 - Operationele tucht
 - Doel: zeer snelle vrijwaring / herstel operationele slagkracht → bijzondere rechtsregels (bv. beperking recht van verdediging)
 - Arbitragehof 59/97 en GrwH 76/2010
 - = gedepenaliseerd Mil strafrecht!

- Strafbevoegdheid = lokaal
 - KorpsComd (DetComd) of eenheidsComd
 - + functionele meerderen van deze instanties (beroep)

- Straffen: terechtwijzing, vermaning, consigne, eenvoudig arrest, zwaar arrest (Max 8 d gevangenisstraf!)

- Wet 14 Jan 75 houdende het tuchtreglement van de Krijgsmacht (Tuchtwet) → KB 19 juni 1980 betreffende de militaire tuchtrechtspleging → Reglement DGHR-REG-CARDI-001 (*Tucht*)

- **Rechtspositionele tucht** = vergelijkbaar met niet-militaire ambtenaren
 - Doel: verwijdering onaangepaste Mil uit Krijgsmacht (ultieme sanctie = definitieve ambtsontheffing [bij tuchtmaatregel])

- Strafbevoegdheid : MOD (MB) of Koning (KB)
- Straffen: 1) inhouding op de wedde 2 à 5% voor Max (!) 1 maand, 2) tijdelijke ambtsontheffing bij tuchtmaatregel voor Max 3 maanden, 3) definitieve ambtsontheffing

- Wet van 28 Feb 07 tot vaststelling van het statuut van de militairen en kandidaat-militairen van het actief kader van de Krijgsmacht (art. 54 tot 57) → KB 14 Okt 13 tot vaststelling van de procedure betreffende de statutaire maatregelen (...) → Specifieke procedure DGHR-SPS-CARDI-001 (*Statutaire maatregelen van disciplinaire aard*) (te actualiseren)

De strafrechtelijke aard van de operationele tucht

- Finaliteit = idem als Mil. Sw.
- Mil. Sw. : geen strafrechtelijke overtredingen!
 - Opgenomen in Tuchtwet 1975 als tuchtvergrijpen (bv. desertie ⇔ onwettige afwezigheid, insubordinatie ⇔ slechte uitvoering bevel)
- *Vrijheidsbeperkende* tuchtstraffen + één *vrijheidsberovende* tuchtstraf (zwaar arrest)

- Drie wanbedrijven in art. 21, § 2 Tuchtwet 1975
 - Verkoop, beschadiging, weggeven, ... kleine uitrustingsstukken
 - Lichte vechtpartijen met andere Mil
 - Kleine diefstallen ten laste van andere Mil of van de Staat

- Mogelijkheid verwijzing weinig ernstige misdrijven Mil. Sw. naar korpstucht door gerechtelijke instanties (art. 44 Tuchtwet 1975)
- Strafrechtbank kan soms tuchtstraffen Tuchtwet opleggen (art. 24, 25, 29 Mil. Sw.)
 - = correctionele straf

- Voorwaarden insubordinatie (art. 28 Mil. Sw.) geregeld in Tuchtwet 1975
 - Bevel door (Belgische) meerdere (art. 5 en art. 7)
 - Bevel m.b.t. normale takenpakket Mil (art. 8)
 - Bevel in belang van dienst (art. 8)
 - Bevel mag niet kennelijk leiden tot het plegen van wanbedrijf of misdaad (art. 11, § 2)

- Tuchtwet 1975 verwijst naar Mil strafrecht + gebruikt strafrechtelijke technieken
 - Uitwissing tuchtstraffen op tuchtrechtelijk strafblad: als < 3 j geen tuchtstraf (KB 1980) + geen straf Mil. Sw. (art. 40)
 - Verjaring tuchtvergrijp >1 jaar (art. 42)

- Tuchtstraf met uitstel van uitvoering (art. 39)
- Geen tuchtstraf voor feiten die al bestraft zijn met strafrechtelijke straf (art. 43, 1°)
- KorpsComd (of gemachtigde) kan Mil onder toezicht stellen voor Max 24 Hr (art. 41) = voorlopige hechtenis

De strafrechtelijke ordehandhaving door de militaire chefs

- Via bevoegdheden voorzien in Tuchtwet 1975
 - Algemene ordehandhaving
 - Oplegging tuchtstraffen
 - Ondertoezichtstelling Mil door KorpsComd (of gemachtigde)

- Algemene ordehandhaving
 - Bevoegdheid voor alle chefs (Art 11, § 1, 2^e lid Tuchtwet 75)
 - Via ordemaatregelen / maatregelen van inwendige orde
 - Sommige maatregelen voorbehouden aan bepaalde autoriteiten (vb. "blue flight")

- Oplegging tuchtstraffen
 - In principe KorpsComd (zware straffen) of eenheidsComd (lichte straffen) + functionele meerderen van deze instanties (beroep)
 - Terechtwijzing, vermaning, consigne, eenvoudig arrest, zwaar arrest (Max 8 d gevangenisstraf!)
 - Zware straffen
 - Offr: zwaar arrest + eenvoudig arrest
 - < Offr: zwaar arrest

– Probleem effectiviteit

- Sinds 2010 geen enkel (!) beroep bij RvS + weinig administratieve beroepen
- Enkel consigne (kandidaat-Mil) en zwaar arrest “voelbaar” (indien afzondering of opsluiting)
- Opsluiting = onwettig! (\Leftrightarrow art. 12 GW en art. 5 EVRM)
- DGHR-REG-CARDI-001 (*Tucht*): zwaar arrest = huisarrest tijdens gewone dienstperiodes

- Vraag ACOS Ops&Trg effectievere tuchtstraffen
- Vorige MOD akkoord
- NL: geldboete 350/700 euro

- Ondertoezichtstelling Mil door KorpsComd (of gemachtigde)
 - Art. 41 Tuchtwet 1975
 - = voorlopige hechtenis Max 24 Hr (evt. opsluiting)
 - Motief 1: zwaar tuchtvergriep → belang tuchtonderzoek of ordehandhaving
 - Opsluiting ⇔ art. 12 GW en art. 5 EVRM
 - Motief 2: misdrijf → overlevering gerechtelijke instanties
 - Opsluiting: niet onwettig

Enkele slotbemerkingen

- Mil chef : zware verantwoordelijkheid van **strafrechtelijke** aard
- ⇔ geen specialisten (mutaties), geen juristen
- Vorming? Veel te weinig
- Biedt DGHR-REG-CARDI-001 (*Tucht*) voldoende steun? Neen
 - Onduidelijke regelingen
 - Regelingen *contra legem*

- Genoeg expertise in ondersteunende staven?
- Rechtsbescherming Mil?
- Quid als Mil bij invoering effectievere tuchtstraffen wel naar RvS gaan?

DEFENSIE
LA DÉFENSE

FORWARD CAN WEED
PRIORITE 4 LA PAIX

.be